

Տարեկան 10 բուլբլի, վեց ամիսը՝ 6 բուլբլի, երեք ամիսը՝ 3 բ. 50 կ.,
ամիսը՝ 1 բ., հատու՛մ 5 կոպչիկ:
Բաժ. սնունդ. պարտ. են Թիֆլիսում մի կիլոյի խմբաբաժանները:

საქართველოს ჟურნალის რედაქცია თბილისში. Редакция «Норъ-Даръ»
 4000 Tiflis, Rédaction «Nor-Dar».

2-րդ Յապոնացի թիմի անդամները ընդունում են ամեն իրադրությունը:
Յապոնացի թիմի անդամները խոսում են, որ թիմի անդամները համարում են իրենց անհատական

ԲՈՎ ԱՆԴՈՆՈՒԹԻԻՆ

Առաջնորդող.—Դարձեալ մեր բա-
րեկործ. ընկերութիւններէ առթիւ:
Հեռագրիչներ:
Քրտնիկն.—Լուրեր: Նստակ խոս-
քադրութեան (երկու. հատ):
Քաղաքակն.—Քաղաքական լու-
րեր:
Իսպն լուրեր:
Երեկոյեան հեռագրիչներ:
Յալտաբարութիւններ:

Թիֆլիս, 9 մարտի 1890.

ԴԱՐՁԵԱՒ, ՄԵՐ ԲԱՐԵԳՈՐԾ. ԸՆ-
ԿԵՐ, ԱՌԹԻՒ

Նախընթաց Համաժողովում խոսելով մեր բարեգործական ընկերություններին մասին և ի նկատի առնելով նրանց մեջ լատիստուղ թերությունները, ասել էինք, որ աղյուսակները վերաբերում է գրեթե մեր բոլոր ընկերություններին և Հաստատություններին:

Երբ մի պակասութիւն նշմարւած ենք զոնսդան, միմեանցից անկախ, ընկերութիւնների և Հաստատութիւնների մէջ, որոնց դեկավարները միեւնոյն մարդիկը չեն, անշուշտ ալք պակասութիւնը մէկ պատշաճի Հետեւոնք է, որ լալունում է միմեանցից տարբեր ընկերութիւնների և Հաստատութիւնների մէջ:

Մեր խօսքը վերաբերում է այն զարմանալի, ըստ երևույթին, յույժ գովելի ձգտման, որ նկատելի է Հայոց Հասարակութեան մէջ։ Մարդ զարմանում է երբ տեսնում է, թէ քնչպէս այս նիւթապաշտ աշխարհում մարդիկ գլուխ պատռելով Հասարակական պաշտօններ են ուրոնում և ինչպիսի պաշտօններ— ձրի պաշտօններ... ընկերութիւնների նախագահ, խորհրդի, վարչութեան անդամ, եկեղեցում՝ երեսփոխ, քաղաքալին խորհրդում՝ անդամ, դպրոցներում՝ Հոգաբարձու լինել և անվերջ տարիներ ձրի և միշտ ձրի ծառայել Հասարակական, եկեղեցու, ժողովրդի շահերին— դա արգարև ժողովրդի Հասունութեան և երջանկութեան այն աստիճանն է, որին շատ ազգեր կարող են նախանձել։ Երբ մի Հասարակութեան մէջ այդպիսի ուղին ձգտումն է յայտնում, երբ մի ժողովրդի մէջ Հետզհետէ բազմանում են Հանրաշահ ընկերութիւններ և Հաստատութիւններ, այդ նշան է, որ Հասարակական կեանքը և Հասարակական կեանքի գիտակցութիւնը ժողովրդի մէջ զարգացել և խորը արմատներ է ձգել, մի Հանգամանք որ ամենահաստատ գրաւականն է յայտնի ժողովրդի քաղաքակրթութեանը։

ինիք գանգատուելիւ մեր ընկե-
րութիւններից, մեր Հաստատու-
թիւններից: Եւ ճշմարիտ որ գան-
գատուելու ոչինչ չպիտի ունենա-
լինք, եթէ ամեն բան մեր մէջ
այնպէս լինէր, ինչպէս որ ցոյց են
տալիս: Բան այն է, որ Հաստ-
տակական շահերին ծառայելու
ձգտման տակ ծածկուած է այն-
պիսի մի նեղ եսական ձգտումն,
որ յատուկ է խաւար, ագէտ, նա-
հապետական ժամանակներին, մի-
միայն ուղի եսական ձգտումն ա-
ռաջ այնքան վատ հետեւանքներ
չունէր, որովհետեւ այդ ձգտումն
խմբովին գործ դնուելու միջոցից
զուրկ էր, այն ինչ այժմ Հաստ-
տակական շահերի, Համերաշխու-
թեամբ գործելու դրօշակի տակ
գորաւոր միջոց ունի առաջ մղուե-
լու դէպի իւր կէտ նայատակը,
քանի որ անզարգացած, Հաստա-
կական շահերին անդիտակ ամբո-
խը ամեն տեղ էլ ոչխաբային հա-
կումների ունի, որոնց շահեցնելը
լուս գիտեն Հաստատութեանը ձը-
րի ծառայողները: Այսպէս տես-
նում ենք, որ մեր ընկերութիւն-
ները, մեր Հաստատութիւնները
մի անգամ ընկնելով որոշ մարդ-
կանց ձեռքը, կղզիացած կեանք
են վարում և աշխատում են ա-
ռանձնանայ և ոչ ոքին չորոհնել:

որ իրենց մօտենայ, այնպես, ինչպես թափար ցեղերի օբյեկտները: Եթե այդպես չլինեք, եթե հասարակական շահերի դրօշակի տակ նեղ եսական ձգտումներ չլինեին ծածկված, ինչո՞ւ պետք է գանազան ընկերություններ, հասարակություններ, որոշ մարդկանց հայրական ժառանգություններ, րոհներ, գառնային: Զե որ ժողովրդի, հասարակական շահերին նուիրուած անձի համար ամենից աւելի ցանկալին այն պետք է լինեք, որ ուրիշներն էլ գային և իրեն հետքաչին հասարակական ծանր լուծք կամ թէ բաւական ժամանակ ինքը հասարակութեան ծառայելով, ուրիշները գային և այնուհետև նրանք ծառայելին հասարակութեանը ձրի: Դժբաղդաբար եսական ձգտումն մեր ամեն գործերին տիրապետում է:

Չենք հազում ասել, որ մեր մեջ չկան մարդիկ, որոնք նուիրում են Հասարակական շահերին և լուռ ու մուռն երկար տարիներ աշխատում են այդ առկարիզում և ի հարկէ ցանկանում են շարունակ գործել: Մենք ուզում ենք ասել, որ կան մեր մեջ շատ և շատ մարդիկ, որոնք երեցփոխութիւն, նախագահութիւն, հոգաբարձութիւն և այլ տեսակ Հասարակական պաշտօններ փութալ են վերցրել և անպատճառ

ոգուճմ են ծառայել Հասարակութեանը — ձրի: Բայց այդ ձրի ծառայութիւնը շատ թանկ է նըստում Ժողովրդին: ձմարիւո է այդ մարդիկը ռոճիկ չեն ստանում: Դեռ պատահած տեղը իրենց գըրպանից էլ ծախսում են, քայքայ իրենք լաւ դիտեն իրենց չը պաշտօնից օգտուել:

Քիչ բան է միթե ընկերակցության
կամ Հասարակական փողերով սը-
րան կամ նրան բարեգործություն
տեսելը. Համ բարեգործություն
ես անում, Համ զբաղանքը կոպեկ
չես Հանում: Քիչ բան է միթե,
որ կարողանում ես սրան կամ
նրան պաշտոն տալ այն ընկերու-
թեան կամ այն զբաղոցի մեջ. միթե
Հաշիւ չէ, որ ունես պատրաստ
մարդիկ, ախոներ, որոնք ուզած
տեսող քեզ կծափահարեն, ուզած
տեսող էլ քեզ քուէ կը տան. Հապա,
որ կասես թէ երեցփոխ է, Հոգա-
բարձու է, նախազան է, սո էլ
Հ՛՛ մի բան արժէ. չէ՞ որ աշխար-
հումս յիմարներ շատ կան, որոնք
զործը ոչ որոնում են և ոչ էլ
քննում...:

Մինչև որ հանրաշահ ընկերու-
թիւններէց, մեր հասարակական
հաստատութիւններէ կարելի չը-
լինի հեռացնել հասարակական
պաշտօններէ փոքրաթիւներէն—
մեր ընկերութիւններն էլ, մեր
հաստատութիւններն էլ այսօրուայ
անկեալ միճակի մէջ կ'ըմանա:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

« ፪ በ ሶ - ጥ ሀ ሶ - ኮ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿՆՈՒԹԻՒՆԻՅ

ՊԵՏՆԵՐԻՈՒՐԴ, 6 Դարդի.—Հրա-
տարակուած է պետական խորհրդը-
դի հետեւեալ կարծիքը. այն գոր-
ծերը, է որոնք վերաբերում են պաշ-
տօնեաների իրենց պաշտօնավա-
րութեան մէջ անհատատարմ գլխա-
ւորներուն, որոնց համար յանգա-
գործները որոշեալ օրէնքով զբրի-
ւում են բոլոր կարողութեան ի-
րաւունքներէց կամ առանձին ի-
րաւունքներէց, քննւում են սե-
նատի վճարել գեպարտամէնտում
է նաշանդական գառտարանում՝ ա-
ւագ նախագահի, ըրեական գե-
պարտամէնտի երեք անդամների,
ազնուականների նաշանդական ա-
ռաջնորդի, տեղական քաղաքա-
վիշի է վոյստի մէկ կառավարչի
ներկայութեամբ:

Պետական խորհրդում սկսուեց
քննուել զեմտովային Հիմնոր
նախժեւաների վերանորոգութեան
կարագիւրը: Նախագիծ է կազմու-
ած նահանգապետների իրաւասու-
թեան և զէմտովային տաեանները
նոր եղանակով կազմակերպելու
Համար:

Պետական խորհրդում առանձին
ատեան է հիմնուած սենատի որո-
շումների դէմ Բարձրագոյն անու-

Նով մատուցուող բողոքները վերաբնենյուհ Համար:

ԻՆՏԵԼԻՆ. — Իշխան Բիսմարկը հը
ռաժարական տուաւ իւր բոլոր
պաշտօններէն: Պատճառները զեռ
բայցատրուով չեն: Մի՛ քանի լրա-
գիրներ զեռ են լուս են տաւով,
սր իշխանը կը համաձայնի, գոնե՛
իրեն վերապահելու կանցիլերի պաշ-
տօնը. ուրիշները հրաժարական
անշտառայի են համարուով:

ՎԵՆՆԱ. — Բաղադրական շրջաններում իշխան Բիսմարկի հրաժարականը մեծ տպաւորութիւն գործեց. ընդհանուր կարծիքն այն էր, որ իշխանի հրաժարականը նշանակուող փոփոխութիւններ կը մտնէր քաղաքականութեան մէջ. սրբաւեանական պատգամաւորները յօյս են տաճում, որ հրաժարականը Բուրբարա ազգեցութիւն կուհենայր սուտարիական սլաւեանները վիճակի վրայ:

ՊԵՏՏՐՈՒՆԻՐԻ, 7 հուլիս. — Պետական վերահսկիչ վարչութիւնը խընդիր է յարուցել պաշտօնեաների աւելանալուն հետ այդ ոռճկնելից մի մասը հանելու մասին եղած կանոնադրութիւնը փոփոխելու:

ԲԵՐԼԻՆ. — Շարունակ լուրեր են պտտում, որ կայսրն ընդունել է իշխան Բիսմարկի հրաժարականը, բայց պաշտոնապես դեռ ասոչինչ լայանի չէ:

Երէկ Բիսմարկն իւր սրգուհետ
ներկայ էր բանուորների խնդրի
մասին եղած կօնֆերէնցիային:

Կալսյրն երեկ ընդունեց կոնֆե-
րենցիայի անդամներն և Երեկոյ-
նիս ի պատիւ նրանց պարատում
ճաշկերութի եղաւ, որի ժամանակ
կալսյրն աջ կողմը նստած էր Ֆիլ-
լանտիական զեւեգառ փեւ-Սի-
մոնը, Կալսյրն ուրախ էր, որովհե-
տեւ կոնֆերենցիան աջողութեամբ
է սկսում:

ՊԵՏՏՐԻՆՈՒՐԳ. — Պետական, կալուածների մինիստրութիւնը պետական խորհրդին մի օրինազօծ է մատուցել արքունի հոդերի վրայ եղած մասնաւոր հանքագործութեան կանոնադրութիւնը փոփոխելու և լրացնելու մասին եւ Ներագրուած է հանքերի թւում հաշուել պողելեալին քարը և այսպէստաւրը, իսկ այնուհետեւ որոշել, որ այն մարզիկ, որոնք իրաւունք չունեն արդիւնաբերութեամբ պատաշար, նոյնպէս և այլ իրաւունքները կորցրած հանքագործները պարտաւոր են երկու տարուայն թացքում ծախել արդիւնաբերութիւնները, հալաւակ գէպընէ նրանք ծախուած են աճուրդով, որից ստացուած փողը տէրերին կ'վերադարձուի:

ԼԻՎԵՐՊՈՒԼ. — Նաւահանգստի
բանուորների գործադուլը վերջա-
գաւ:

ԲԵՐԼԻՆ. — Կախարհ ընդունեց իշխան Բիսմարկի կայսերական և պետական բոլոր պաշտոններին հրաժարական տալու խնդիրը: Գերմանիա Կապրիվին ընդունեց իշխան Բիսմարկին յաջորդելու առաջարկը:

ՊԵՏԵՐՈՒՐԳ, 8 Ֆրւր. —ԱՄ. —
 ՍԵՐ. ԵՃԱՆ իբրև լուր Հա-
 յորդում է, որ պետական խորհրդ-
 դում շուտով կը քննուի կառա-
 վարութեան մասնակցութեամբ
 կենդանիների ընդհանուր պետա-

Կան աստՆոմաթեան Կոնկադիտ

Պաշտօնական, դիմագրիտական, դատաւանդութեան ծրագրի փոփոխութեան օրինագծերն արդէն կազմուած են և քննուում են առանձին յանձնաժողովի մէջ, որին լրատուութեան մինիստրը յանձնարարել է հետեւելը՝ «պահելու կրօնական կրթութեան ներկայեղանակը, ծրագրի կրճատելու պարագայն ակշիւտներին թեթիւ թիւն տալու նպատակով, լեզուների քերականական նիւթ ուսումնասիրութիւնը կեդրոնացնել ստորին դասարաններում և շատ ժամանակ նուրիւ հին հեղինակների ընթերցանութեանը բարձր դասարաններում. թեթիւացնել տընային վարժութիւնները, քննել տընային պարզացում և կրճատը՝ ձեւեր կրկնը ընտրելու խնդիրը, դասարանական պարապմունքներն ախպէս կարգադրել, որ ժամանակ մնալ մարմնամարզութեամբ և եթե կարելի է, երաժշտութեամբ և նկարչութեամբ պարապելու նաբաթուայ պարապմունքները հաւասարապէս բաժանել շաբաթուայ օրերի դաւ և քննել դասարանական դաստիարակներ հաստատելուց ստացուած հետեւանքները:

ԲՆՈՒԼԻՆ. — Կօնֆերէնցիայի երեկո
կուայ երեկոյեան նիստին իշ. ԲՆՈՒ
մարկն խտլալական դեղեզատին օւ
տաց. ճապաղալումն էլ Գերմա
նիան և Իտալիան միևեռոյն ճանա

պարհով կը գնան:» Գեներալներ
հրամանատարի հետ կայսրի երե-
կուայ իորհրդածուծեան գլխու-
ւոր առարկան բանուորների զոր-
ծադուլների միջոցին զօրք գոր-
ծածելու խնդրին էր:

ՊԱՌԻՃ.—Ֆրանսիական մամուլը եշ. Բիսմարկի հրաժարականին հանգիստ սրտով է վերաբերում, ընդունելով, որ դա աւելի հետաքրքրում է Աւստրիա-Ունգարեային և Իտալիային, քան Ֆրանսիային:

ԳԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱՆ
6 Մայիս

Լեւոնյան	91,90 ը.	50 ¹ / ₄ , ը.	91,85 ը.
Բերկին	45 ը.,	44,80 ը.,	44,90 ը.
Պարզիկ	36,40 ը.,	36 ¹ / ₂ , ը.	
Մաքուր հովիտները	7 ը.	37 կ.	սակ.
Ողբերգ. կողմեր	147 ¹ / ₂ ը.	62 կ.	սակ.
Արծաթային	1 ը.	08 կ.	սակ.
Գլխավոր զեն	5 ¹ / ₂ ը.	7%	
Չհամարվում են 5% ստան.			
1-ին շրջանի	99 ը.	87 կ.	շեն.
2-րդ	100 ը.	— կ.	սակ.
3-րդ	99 ը.	87 կ.	շեն.
4-րդ	99 ը.	87 կ.	շեն.
5-րդ	99 ը.	87 կ.	շեն.
6-րդ	99 ը.	87 կ.	շեն.
100 և 1000 ը. արևելական գիտությունների			
5% ստան.			
1-ին շրջանի	100 ը.	37 կ.	շեն.
2-րդ	100 ը.	62 կ.	սակ.
3-րդ	100 ¹ / ₂ ը.	— կ.	սակ.
Առաջին 5% ներքին գի-			
տությունների			
տոմսեր	236 ը.	— կ.	սակ.
2-րդ	219 ը.	50 կ.	շեն.
Երրորդ գիտ. Ազն. Հող.			
ապակի	217 ¹ / ₂ ը.	— կ.	շեն.
5% / բնասեր	103 ¹ / ₂ ը.	— կ.	շեն.
Թեֆ. բաղ. վարկի ընկեր.			
ընկեր			
Գլխավոր			
Գլխավոր տրամադրությանը ներդրող է			
(Երեկ. Հուն. իր բոլորը. Երեսույթ.):			

—Շուտով բոլոր մասնաւոր լերկա-
նաղային վարչութիւններին պատուէր
իսկ արուի զնայքնեղում էլքնտրական
մասնաւորութիւն մաքնելու, որը, զնայք-
նում յաճախ պատահող հրդեհների

պատճառով, պէտք է մոզմանի նաև բոլոր արդուների երկաթուղիներում:

ՆԱԽԱԿ ԽԱՐԱԿՈՒԹԱՆ

Հանգուցեալ Պետրոս Եանիկանի մահաբանի և կենսագրութեան առթիւ, Ներսիսեան Աղագչի-Հոգեւոր Դպրանոցի դասաւուս պ. Իսահակ Յարութեանի ձեռքով հաւաքած գումարի և նուիրատուների հետեւյցուցակը խնդրեմ պատուական «Նոր-Դար»-ի մէջ բարեհաճէր հրատարակել յի գիտութիւն հայ հասարակութեան և միամտութիւն նուիրատուաց:

Իսահակ Յարութեան—1 ր., տի. կին Ռամբար Աղանեան—1 ր., Նուրահ և Նուարդ Աղանեան—40 ր., օր. Մարտիրոս Դովլաթբեկեան—50 ր., Պերճ Պերճեան—5 ր., Գարբիէլ Բաճեան Տէր-Գարբիէլեան—1 ր., Լեւոն Սարգսեան 1 ր., Նիկողայոս Քարամեան—1 ր., Ա. Շամլինեան—1 ր., Բ. Չ. Զաւարեան 1 ր., Վ. Սուլթանեան—1 ր., Մ. Ասիլեան—1 ր., Գ. Բարսեղեան—1 ր., Գ. Շահ-Նուրահեան—1 ր., Զօհրաբեան—5 ր., Նզմիկ Զահեան Նզմիկեան—1 ր., Գ. Միգրեան 1 ր., օր. Գ. Մայիսեան Քարամեան 1 ր., օր. Ս. Զօհրաբեան 2 ր., օր. Ն. Մելիքեան—1 ր., օր. Կ. Սուսանահեան—1 ր., օր. Ե. Տէր-Յովսէփեան 2 ր., Յովհ. Սպեղիարեան—5 ր., Գ. Միգրեան—1 ր., Լ. Թիւրքեան—1 ր. Ընդամենը—37 ր. 90 ր.

Նոյն նպատակի համար Մարիամեան-Յովսէփեան օրիորդաց դպրոցի դասաւուս և վարժուհի օրիորդ Սարգիսի Տէր-Յովսէփեանի ձեռքով հաւաքած գումարի և նուիրատուների հետեւյցուցակը նոյնպէս խնդրեմ բարեհաճէր հրատարակել յի գիտութիւն հայ հասարակութեան:

Օր. Ս. Տէր-Յովսէփեան—3 ր., Սմբատ Մառանկեան—2 ր., Աննա Ղազարեան—1 ր., Խորեն Միքիմանեան—1 ր., Սարգիսի Ղազարեան—1 ր., Վ. Շահպարտեան—1 ր., Շահանիկ Զաւարեան—1 ր., Ստան Բարսեղեան 1 ր., Մ-Յ. ուսումնարան—13 ր., 50 ր., Աննա Արարատեան—1 ր., ՌՌՌ 60 ր., Զաւարու քահանայ Յովսէփեան 1 ր., Խուրդովորեան 1 ր., Մարիամ Արարատեան—90 ր., ՌՌՌ—1 ր.

Ընդամենը—80 ր.

Անդամ յանձնաժողով պ. Արմէն Զահեան Բաղրատեան:

ՆԱԽԱԿ ԽԱՐԱԿՈՒԹԱՆ

Պատուական «Նոր-Դար»-ի մէջ հրատարակուած տեսանք պ. Գեորգ Զաւարեանի նամակը Պարոն Զաւարեանը չհանդուրժելով իմ վստահութեան վրայ՝ որ ես Վարդանանց պատերազմի ողբերգութիւնը ներկայացրել եմ Թիֆլիսում յունուարի 7-ին, գրիչ է վերցրել, որպէս զի զոչուցանէ դաւաճական հասարակութեանը յայտնելով, թէ ես Թիֆլիսի մշտական խմբի զերբանան չեմ:

Սա չեմ իմանում, ինչ է ուզում առեւ պ. Զաւարեանը, մինչդեռ ես այդպիսի մեծամտութիւնից հեռու եմ, և բոլորովն անուր ինձ վրայ կրելու, իսկ եթէ ես եռանդ և կարողութիւն ունիմ ինձ համար խումբ կազմելու և ներկայացումներ տալու՝ զաւաճեմ ինչ խնդրում և ինչու է ի դուր տեղը ներդրում, երբ իրենց մտքը պակասում և և պակասութիւններ կերեալ ժողովրդի աւաջ:

Պ. Զաւարեանը յայտնում է, թէ իւր 28 տարուայ թատրոնական գործունէութեան ժամանակ Թիֆլիսում իմ երեսը չէ տեսած. կարծես անպատճառ պարտաւորեցուցիչ է, որ աշխարհիս բոլոր թատրոն ներկայացումները միայն Թիֆլիսում պէտք է ուսանէին:

Ինչու պէտք է ուսանէին Զարմանում իմ պ. Զաւարեանի այն խաղերի վրայ, որ իւր թէ շատ է լաւ նա իմ թատրոնական արկածների մասին, առանց հիմնաւոր մի փաստ ներկայացնելու նա կամենում է իմ վարկ ձգել լրագրութեան մէջ:

Պ. Զաւարեանը եթէ ցանկանում է անպատճառ քննադատել իմ գործունէութիւնս, հարկաւոր էր, որ ներկայացար իմ ներկայացման, որից զաղափար ստանալով, ըստ այնմ քննադատել, թէ իմ ներկայացումը ողբերգութիւնը արդեօք իսկական հեղինակութիւնն էր թէ ոչ, կամ թէ կտեսնէր իմ պատմական հանդերձների տարադրերը իսկական շնչի դարուն են պատկանում, թէ իրենց պէս խտրաբան, չուէր և կամ ուս զինգործի տարազ է իւր աչքով չտեսած այս ամենը, պ. Զաւարեանը ստուեր է ձգում իմ համեստ գործունէութեան վրայ, որ ի նախադիմ իրենց մշտական խմբի եւ աշխույթիւն եմ գտնում տալու հայոց ներկայացումներ, որոնցից չհատում են թէ զաւաճական ուսումնարանները և թէ զանազան բարեգործական հաստատութիւններ:

Իրեն մի թատրոնական նախապետ պ. Զաւարեանը ռեալական բարձրութիւնից պատգամ է ուղարկում դաւաճական հայ հասարակութեանը, որ հաստ չընծայէ մեղպիսի ամեն մէկ գերասանին. կարծես թէ հասարակութիւնը ոչ աչք ունի և ոչ հասկացողութիւն տեսնելու կամ պարտաւորելու. լաւն և վատը:

Յայտնում եմ նոյնպէս յաւելել հասարակութեանը, որ պիտի մասին պ. Զաւարեանի գրածը անհիմն է. նրանք ոչ պատմական չորիւր ունին և ոչ էլ Վարդան Մամիկոնեանի օղբերգութեան իսկական գրութեանը՝ բացի ինձանից: Իմ ունեցած պատմական չորիւր և թէ զըրբութեանը ոչ մի գերասան չունի և հազիւ թէ կարողանայ իմ ունեւոր:

Խնդրում եմ, մեծապատիւ խմբագիր, յանուն արդարութեան տեղ հարձեւ Զարմանական լրագրում այն երկաթի՝ որպէս պատասխան պ. Զաւարեանի նամակին:

Վարդապետ թատրոնի՝ Սարգսեանց

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԻՍԱՆ ԵՒ ԿՈՇՈՒՄՈՒ ՕՐԷՆԵՐԸ.

Ուղարկուած միջնորդ-նախագահ Տիսանի հրաժարականը, որի մասին հաղորդեց մեզ հեռագիրը, ամենեւին անակնկալ բան չէր. նրա հրաժարականը, չնայելով պատմաւորների ժողովի աստուր մեծամտութեան իւր կողմ լինելուն, վճռուած էր ի նկատի ունենալով ընդհանրապէս կուսակցութեան թշնամական կատաղի յարձակումները, որոնք երբեմն հասնում էին անվայել ծայրայեղութեան: Տիսանն ասան չէր հինգ տարի առաջ իր անընդհատ միջնորդի պաշտօնն էր վարում 1875 թուից սկսած, որից 14 տարին միջնորդ-նախագահութեան պաշտօնով: Սակայն նա իւր պաշտօնավարութեան այդ երկար ժամանակամիջոցում երբեք այնքան զօրեղ յարձակումների չէր նշարկել և անպիսի վիրաւորանքներ չէր կրել, ինչպէս վերջին 4—5 ամսուայ ընթացքում: Բայց և այնպէս, բոլորովին անսպասելի էր, որ նա իւր հրաժարականը կը տար այժմ, երբ դեռ շատ քիչ առաջ պարտակնոյ մեծամասնութիւնը նրան վստահութիւն յայտնեց, միջնորդները սեյմում ճառեր խօսեցան նրան յարձակումների դէմ պաշտպանելու, և ինքն էլ յայտարարեց, թէ երբեք չէ նախաձեռնել, իսկ Թիսան-Սոզեֆ կայսրըն էլ զովսանքներ չապելեց նրա անդէն Սակայն, չնայելով այդ ամենին, ընդհանրապէս կուսակցութեան կողմից Տիսանի անհիմն դէմ եղած յարձակումներն անքան կաշկանդում էին կառավարութեան:

Կործել, որ վճռուած էր Տիսանի հրաժարականը: Ն. Տիսանն օգտուեց մի հանդիմանից իւր հրաժարականը պատուաւոր ձեռով կատարելու համար: Դրան առիթ տուեց ռուսարական քաղաքացիութեան իրաւունքի մասին օրէնքը: Այդ օրէնքը սեյմին առաջարկելու առիթ տուաւ այն հանգամանքը, որ այս տարին վերջանում է այն ժամանակամիջոցը, որ տրուած է 1848 թուականի ուղարկական պատմութեան պարագլուխ գիտատար Կալուտի և ուղեւորացի այլ զաղթականներին՝ իրենց Աստորիա-Ունգարացի զաւաճում մասին խնդրի տալու համար: Եթէ Կալուտը, որ մինչ այժմ էլ իրեն դատաւարուէր և կամաւոր արտօրի, և նրա ընկերները խնդրի մատուցեցին Աստորիա-Ունգարացի զաղաքացի համարուելու ցանկութեան մասին, դա արդէն պէտք է համարուի ինչիւր ատեղիական կառավարութեան ենթարկուելուն և նրա իշխանութիւնը ճանաչուելուն, մինչդեռ Կալուտը ոչ միայն այդ չէ, ուղեւորացի, այլ և մի յայտարարութիւն հրատարակեց, որով բողոքում է աստորիա-ունգարական զաւաճուելու զէմն և մերձում է Աստորիայի կայսրական տան՝ Հարաբարեանի իրաւունքը Ունգարացի վրայ: Այդ պատճառով էլ, եթէ զոչուէր իրեն ունեցող օրէնքութեան խտրական հետեւելու լինին, նա պէտք է ունգարական քաղաքացիութիւնից դուրս ձգուի: Բայց որովհետ Կալուտը Ունգարացիում մեծ հաշակ և հեղինակութիւն ունի, և որ անուշով երբեք իմ մարդիկ և երիտասարդութեան կուսքն է զարմել, ասի ընդհանրապէս կուսակցութիւնն այս խտեց Կալուտի անունը իւր ձեռքում դնել ինչիւր իրեն ատելի Տիսանին առաջարկելու և եթէ կարելի է, նրան զըրբութեան համար Տիսանն անուշտ տեսնում էր վտանգը, ուստի չկարողանալով Կալուտի դէմ գործադրել զոյգութիւն ունեցող օրէնքը, նորի իսկ գուցէ չըրցանկանալով զօրծաղրել յայտարարեց, թէ Կալուտը ունգարական մի բանի զաղաքացիութիւնի լինելով, ունգարական քաղաքացիութիւնից չէ զըրկուում: Սակայն ընդհանրապէս կուսակցութիւնն անբաւարար համարելով այդ բացատրութիւնը, պահանջեց ոչ միայն վերադառնալ ունգարական քաղաքացիութեան մասին եղած օրէնքը, այլ և յատուի Կալուտի օգտին մի նոր օրէնք հրատարակել: Տիսանն ընդհանրապէս կուսակցութեան ճշմարիտ նկիւն ընկած, անցնալ տարուայ դեկտեմբերի նիստերից մինչեւ ինքնագլուխ, առանց միւս միջնորդների գիտութեան, յայտնեց, որ կառավարութիւնը պատրաստ է Կալուտի խաթմէր քաղաքացիական օրէնք առաջարկելու: Այդ յայտարարութիւնը խիստ զոյգութեան պատճառեց մի քանի միջնորդներին՝ մի կողմից ընդհանրապէս կուսակցութեան ճշմարտ և միւս կողմից մի այդպիսի շայնդողոյն յեղափոխականի, ինչպէս է Կալուտը մինչև այժմ էլ, համար կազմուած յատուի օրէնքը կայսրի հաստատութեանը մատուցանելու դրժարութեան պատճառով: Տիսանն այդ և մէկ էլ իւր գիշումով կայսրի վրայ վատ ազդեցութիւն չանելուն պատճառով նոր տարուայ նիստերից մինում խիստ լեզու բանցրեց Կալուտին պաշտօնիւ ճէշտի վերադարձումը: Սակայն ծայրայեղ ձախակողմեան կուսակցութիւնը յայտարարեց, որ Տիսանն եթէ իւր խոստումը չկատարէ, այն ժամանակուրան հրապարակով դաւաճան պիտի ճանաչեն և կառավարութեան և ազդի վրստահութեան անարժան մարդ, որից յետոյ յալորը միասին դուրս կը դնան սեյմից: Այն տարեկան առաջագաւ խաթմէր պէս Տիսանի համար զոչուէր կացութիւնը: Ն. ահա Տիսան յայտարարելով, որ իւր և իւր ընկերակիցների միջև տարաձայնութիւններ կան Կալուտի մասին օրէնքն առաջարկելու վրա:

Երևանում, ստիպուած է հրաժարական տալու:

Պէտք է ասել, որ աղաւթմիտ կուսակցութիւնը, որ սեյմում մեծամասնութիւն է կազմում, շատ մեծ նշանակութիւն է տալիս Տիսանի հրաժարականին, որովհետ երկուդ է կրում, որ մի գուցէ նրա անկուրից յետոյ պահպանուական կուսակցութիւնն կարող լինի իւր ազդեցութիւնն աւելացնել, որ առանց ազդեցութեան չի մնալ նաև Տիսանի անկուրից վրայ, որ առանց այն էլ պահպանուական սկզբունքներն արմատ են ձգում կառավարական սիստեմի մէջ: Իսկ ինչ որ վերաբերում է Տիսանի արտաքին քաղաքականութեան, նա Աստորիա-Ունգարական զաւաճուելու իրաւունք է և խիստ պաշտպանական չըլանիւրով իրաւ տարածուած է այն լուրը, թէ իւր Բիսմարկը պնդում է իւր հրաժարականի վրայ: Ասում են, որ կանցլերի ու կայսրի միջև երկու խնդրի մասին տարաձայնութիւն կայ, մէկը ընդհանրապէս իր զէմն եղած բացառիկ օրէնքութեան մասին է, որին իւր Բիսմարկը պաշտպան է, իսկ կայսրը հակառակորդ, միւսը կառավարութեան զէմն եղած իրաւունքի կեղծական կուսակցութիւնն ունենալը յարաբերութիւնն է: Վիլհելմ II-ը որպէս թէ յայտնի կեղծումը կառավարութեան կողմը գրաւել կաթիլների համար բոլոր ձեռք օրէնքները բաժնաւոր, մինչդեռ կանցլերը պնդում է, թէ պէտք է պահպանել կառավարութեան զէմն կաթիլների կաթիլն ունեցած յարաբերութիւնը: Ենթադրուած է հետ—զրում է կեղծական յայտնի թերթերից մինը— իւր Բիսմարկը չէ կարող կառավարուել, իսկ իրաւաստացի արձակուելու մասին խոսք անգամ չի լինիլ—միակ ելքը իւր Բիսմարկի հրաժարականն է, Հաստատ աղբիւրից դիտելը, որ կանցլերական տարաբնույց համարում է մինչև այժմ եղածներով ամենամանր և համապատասխան—ամենավերջինը:

—Վերամանական իրաւաստացի ընտրութեան վերջնական հետեւանքն այն է, ընտրուած են 75 պահպանական և անտիսէմիտ, 20 աղաւթ պահպանական, 42—աղաւթի-աղաւթմիտ, 107—կեղծական կուսակցի, 69—աղաւթմիտ, 35—սոցիալ-դեմոկրատ, 10—դեմոկրատ, 16—յեւ, 10—կալուսի, 12—վիլհելմ և 1—դանիացի:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

*** Պարսիկի դատը, որ մէկ և կէս տարի քաշեց, «Times» լրագրին երկու միլիոն րուբլի նստեց:

*** Սի Նոբ Էյա.—Օստ-Խոլիայում մոտերքս մի նշանաւոր բոյս է գտնուած, որը երկարական և մեծ ոյժ ունի: Այդ բոյսի տերեւը կոչուիւմ մարդի ձեռքն իսկան երկարական խիստ հարուած է ստանալու վեց մետր տարածութիւնից նա աղբում է մայրիական սլաքի վրայ, որին մոտեցնելիս նրա ազդեցութիւնն աւելի է լինում: Օրուայ զանազան ժամերին նրա երկարական ոյժը զանազան է լինում: Կէս օրուայ ժամը երկուսին այդ ոյժը վերին աստիճանի է հասնում: Գիշերը շոյալիս և անձ և մանակ այդ ոյժը բոլորովին սպառում է Յիշեալ բոյսի երկարական ոյժը չըլանում է նաև կոթմորի ժամանակ: 12895 16 18722 29 4795 49 15237 16 9383 30 6020 49 15390 16 13777 30 12249 49 17327 16 14005 30 4621 50 19949 16 4812 31 5111 50 17947 16 6940 31 7733 50 8656 17 8511 31 8072 50 9883 17 12124 31 13221 50 10647 17 15403 31 19741 50 13576 17 18192 32

*** Նորմալ-Էլեմ.—Վերջին նորաձեւում իրենց Պարիզում այն է, որ հանդիսաւոր ճաշկերպիների ժամանակ սեղանի վրայ ամեն մի բաժնի առաջ դնում են իր օրերիկ ճաշկերպի, ինչպէս, զիւղիցի չըլանականութիւն և վրան տալ տիրոջ անուան սկզբնատաւերը գրած: Այդ սովորութիւնը, ինչպէս ասում են, մեծ ընդունելութիւն է գտել ընդհանուրից, որովհետ միջոց է տրուում տիկիներին և օրիորդներին տեսնելու արդեօք լաւ զրոյթի մէջ է իրենց մտքերի ամբարձրումը, իսկ աղաւթիկներին—կար-

դին են արդեօք իրենց ինկնել և մօրուքը մի օր և է կերակուր ուտելուց յետոյ սովորաբար այսպէս ասած gourmetների բնիկեր և մօրուք վրայ, աստիճանով ուտելուց յետոյ, հետքեր է մնում:

Մարտի 1-ին պետական բանկում ներքին երկրորդ փոխառութեան տոմսերի 48-րդ վիճակահանութեան միջոցին հինգ հարիւրական բաժնի տանող տոմսերն են:

№ սերի	№ սերի	№ սերի	№ սերի
32 1	16506 17	9760 33	
43 1	992 18	10273 33	
82 1	9020 18	972 34	
12 1	9241 18	1689 34	
25 1	9384 18	3087 34	
49 1	12597 18	4044 34	
76 2	14337 18	7070 34	
29 2	14375 18	9486 34	
03 2	14454 18	9781 34	
57 2	5334 19	16684 34	
59 2	9738 19	18684 34	
30 3	321 20	113 35	
39 3	1664 20	4319 35	
98 3	2815 20	5409 35	
68 3	3660 20	6384 35	
66 4	6006 20	11057 35	
43 5	8139 20	16750 35	
15 6	12348 20	19701 35	
25 6	13734 20	269 36	
77 6	15340 20	5666 36	
60 6	19107 20	13881 36	
87 6	19131 20	8691 37	
67 6	19256 20	13833 37	
97 6	8234 21	2967 38	
90 6	8991 21	4672 38	
33 6	12181 21	6243 38	
10 6	13836 21	7667 38	
95 7	17306 21	14679 38	
90 7	3860 22	15459 38	
23 7	3947 22	5950 39	
81 7	9237 22	18332 39	
85 7	9321 22	738 40	
40 7	9368 22	5189 40	
13 7	17005 22	6280 40	
86 8	19519 22	7850 40	
35 8	318 23	15164 40	
02 8	2204 23	15293 40	
54 8	5510 23	18869 40	
50 8	6220 23	3131 41	
78 9	7445 23	4483 41	
51 9	9634 23	4969 41	
29 9	13674 23	6367 41	
96 9	13956 23	7410 41	
57 9	15078 23	9344 41	
02 10	241 24	17573 42	
61 10	2833 24	284 43	
68 10	9657 24	990 43	
74 10	1025 25	2547 43	
97 10	1327 25	8565 43	
84 11	2838 25	10186 43	
04 11	5009 25	12123 43	
29 11	13681 25	2763 44	
80 11	16608 25	3831 44	
60 11	18653 25	4763 44	
63 12	19927 25	12967 44	
08 12	161 26	13737 44	
18 12	1184 26	15716 44	
70 12	5157 26	1073 45	
85 13	5619 26	4155 45	
51 13	11157 26	5336 45	
92 13	972 27	8296 45	
66 13	12320 27	10596 45	
35 13	14147 27	13422 45	
43 13	14920 27	13910 45	
91 14	15076 27	19097 45	
60 14	17216 27	19817 46	
26 14	17677 27	8078 46	
92 14	9387 28	18104 46	
40 14	9801 28	18020 47	
02 15	708 29	8497 47	
62 15	2712 29	15165 47	
34 15	8129 29	18527 47	
19 16	8710 29	18745 47	
97 16	9164 29	4559 48	
54 16	10518 29	10694 48	
65 16	11585 29	18745 48	
71 16	18722 29	4795 49	
95 16	18942 29	5869 49	
37 16	9383 30	6020 49	
90 16	13777 30	12249 49	
27 16	14005 30	4621 50	
49 16	4812 31	5111 50	
73 17	6940 31	7733 50	
66 17	8511 31	8072 50	
93 17	12124 31	13221 50	
47 17	15403 31	19741 50	
6 17	18192 32		

դեղափաճառանոցն հրում: